SVENDBORG KOMMUNE

BUDGETPROCEDURE

Budget 2019

Omstilling

Svendborg Kommune

Indholdsfortegnelse

1. Indledning 3
2. Økonomisk politik 4
2.1 Den økonomiske udfordring 4
2.2 Behov for ekstra økonomisk beredskab? 5
2.3 Finansieringsmuligheder 6
3. Overordnet budgetproces 9
4. Anlægsbudget 10
5. Borgerinddragelse m.m. 11
5.1 Borgermøde 11
5.2 Høring 11
5.3 Høring af MED-Hovedudvalget 11

1. Indledning

Svendborg Kommune har gennem de senere år haft en befolkningsfremgang, øget efterspørgsel efter boliger og byggegrunde, øget beskæftigelse – forhold som har medført en større optimisme.

Budgetforliget for 2018 er med til at understøtte denne udvikling, men de kommende års økonomiske udfordringer vil stille store krav til at fastholde denne positive udvikling.

Svendborg Kommunens økonomi er stram, hvilket også er tydeligt, når der sammenlignes med andre kommuner. Kommunen har målt pr indbygger en lav kassebeholdning, en høj gæld og relativ høje driftsudgifter. Udsigterne for den økonomiske politik på landsplan er en meget begrænset vækst i den offentlige økonomi i de næste mange år, og som følge heraf forventes de årlige økonomiaftaler ikke at medføre øget finansiering til kommunerne under ét.

Udfaldet af de årlige økonomiforhandlinger er forbundet med stor usikkerhed, hvor finansieringstilskud, særtilskud, lånetilsagn og lån til lav likviditet kun meddeles for et år ad gangen. For Svendborg Kommune udgør det over 100 mio. kr. i 2018, og hvor der i 2019-22 stort set er budgetlagt med samme beløb.

Reform af det nuværende tilskuds- og udligningssystem er på vej og planen er, at det vil indgå i forårets forhandlinger om kommuneaftalen for 2019. Selvom vi har en forventning om en mere retfærdig udligning, er udfaldet meget usikkert.

Inden for disse snævre rammer skal kommunen håndtere et betydeligt demografisk pres, hvor flere nyfødte børn og en voksende gruppe af ældre vil presse kommunens budget. Samtidig er der fra både borgerne og Folketinget forventning om øget kvalitet i den kommunale service.

Processen for 2019 er tilrettelagt således, at udmøntning af budgetlagte reduktionspuljer på 49,8 mio. kr. udmøntes før sommerferien. Samtidig er der lagt op til, at der realiseres yderligere reduktioner på i alt 25 – 50 mio. kr., som afsættes i en buffer- og råderumspulje, som reserveres til at finansiere usikkerheder i forbindelse med kommuneaftalen, og eventuelle nye initiativer, der måtte indgå i de afsluttende budgetforhandlinger i september måned.

I henhold til budgetforliget skal der udarbejdes forslag til en rammestyringsmodel, der kan indgå i de fremtidige overvejelser om budgetstyring, herunder at der ikke fremadrettet indarbejdes udgifter afledt af den demografiske udvikling uden politisk prioritering. På baggrund af KL's anbefalinger og erfaringer fra andre kommuner vil afledte økonomiske konsekvenser af demografien ikke indgå i det tekniske budget.

2. Økonomisk politik

Byrådet har via den økonomiske politik fastlagt de overordnede rammer for kommunens økonomi. Formålet med den økonomiske politik er at sikre at kommunens økonomi er sund og tilstrækkelig med et længere sigte.

I kommunens økonomiske politik er fastlagt følgende målsætninger, som har til formål at sikre en grundlæggende sund økonomi i balance og med et flerårigt sigte.

1. Driftsoverskuddet skal som minimum udgøre 100 mio. kr. i 2018 og 130 mio. kr. fra 2019
2. Den gennemsnitlige kassebeholdning skal udgøre 80 – 100 mio. kr.
3. Nedbringelse af kommunes gæld

Målsætningerne afspejler dels, at driftsoverskuddet skal kunne finansiere afdrag på kommunens gæld og kommunens investeringer ud over det niveau, der lånefinansieres, dels at likviditeten skal være tilstrækkelig til at imødegå udsving.

I nedenstående tabel er vist økonomiske nøgletal jf. det vedtagne budget 2018.

Mio. kr.	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Driftsoverskud	114,4	139,2	149,8	149,8
Gennemsnit kassebeholdning	72,6	72,0	75,9	84,9
Nedbringelse af kommunens gæld	21,1	33,8	43,5	69,5

I hele perioden er der et stigende driftsoverskud, som dog ikke modsvares af en stigende likviditet, idet overskuddet anvendes til finansiering af anlægsudgifter og nettoafdrag på gæld.

Den økonomiske politik understøttes af følgende principper - både i budgetlægnings- og opfølgningsfasen:

- **Overholdelse af servicerammen** - Undgå eventuelle sanktioner
- **Bevillingsoverholdelse** – ingen tillægsbevillinger finansieret af kassen
- **Styringsparameter** – Økonomiudvalget vedtaget budget. Fagudvalg korrigeret budget
- **Budgetansva**r – fagudvalgene har ansvaret for, at bevillinger og rådighedsbeløb, der er tildelt udvalget, ikke overskrides
- **Tidlig reaktion** – ved udsigt til budgetoverskridelse iværksættes decentralt tiltag til imødegåelse heraf, eller forslag til finansiering til politisk beslutning
- **Realistiske anlægsbudgetter** – undgå store anlægsoverførsler mellem årene og øget præcision i skøn over forventet regnskab

2.1 Den økonomiske udfordring

I budgettet er indarbejdet udgiftsreduktionspuljer, som dermed er udgangspunktet for den økonomiske udfordring fra 2019 og frem.

1.000 kr.	2018	2019-21	Note	Fordeling	
Effektiviseringspulje 2016	-2.721	-2.721	Udmøntes administrativ	Udvalg	Spor 1
Udvalgsfordelte besparelser	-2.650	-2.650	Proces efterår 2017	Udvalg	Spor 1
Tilbagekøb m.m.	-5.500	-5.500	Proces efterår 2017	Udvalg - konkret	Spor 1
Konkrete besparelser (BU/SSU	-2.700	-2.700	Proces efterår 2017	Udvalg - konkret	Spor 1
Budgetforbedringer/analyser	-2.840	-2.840	Proces efterår 2017	Oplæg	Spor 1
I alt spor 1	**-16.411**	**-16.411**			
Effektiviseringspulje 2016		-5.014	Oplæg forår 2018	Udvalg	Spor 2
Budgetforbedringer/analyser		-2.160	Oplæg forår 2018	Udvalg	Spor 2
Reduktionspulje B2017		-15.119	Oplæg forår 2018	Oplæg	Spor 2
Budgetforbedringspulje 1. beh.		-27.500	Oplæg forår 2018	Oplæg	spor 2
I alt spor 2		**-49.793**			

Note: Under budgetforbedringer/analyser er 2,16 mio.kr. jf. ØKU overført til spor 2

Der er taget konkret politisk stilling til udmøntning af de vedtagne udgiftsreduktioner for 2018 (spor 1) på nær 2,16 mio. kr. vedr. pulje til budgetforbedringer, som overgår til udfordringen for 2019 (spor 2).

Endvidere skal det bemærkes, at den afsatte effektiviseringspulje på 5 mio. kr. håndteres jf. kommunens effektiviseringsstrategi og inddrages i den samlede udgiftsreduktionsproces.

2.2 Behov for ekstra økonomisk beredskab?

Balancen i det nuværende budget er ligeledes betinget af flere forhold, hvor der er tilknyttet væsentlige usikkerhedsfaktorer. Flere af disse kan henføres til de årlige økonomiforhandlinger, hvor vi først kender svaret efter sommerferien.

- ✓ **Likviditetstilskud**: 3,5 mia. kr. kun for 2018. Tilskuddet udgør 53 mio. kr. for Svendborg Kommune, og er budgetlagt i 2019-21 med samme beløb.
- ✓ **Særtilskud**: Kun for 2018. Indarbejdet 9,0 mio. kr. i 2018 og 6,0 mio. kr. i 2019-21.
- ✓ **Lånetilsagn**: 5 mio. kr. kun gældende for 2018.
- ✓ **Lån lav likviditet**: Kun gældende for 2018, hvor Svendborg Kommune fik tilsagn om 28 mio. kr. Indarbejdet 25,6 mio. kr. i 2019 og derefter 23 mio.kr.
- ✓ **Finansieringsreform:** Forventes at gælde fra 2019
- ✓ **Stigning i folketal**: Tab på udligning på 54 mio. kr. isoleret set, hvis ikke ny finansieringsreform imødegår dette.

Jf. ovenstående er der knyttet stor usikkerhed til de årlige økonomiforhandlinger, som for Svendborg Kommune udgør over 100 mio. kr. årligt. Dette faktum gør, sammenholdt med at kommunen ikke har en økonomisk buffer i form af en stor kassebeholdning, at kommunens økonomi er sårbar ved uforudsete udgifter.

Med førnævnte udgiftsreduktioner på 49,8 mio. kr. er budgettet lige akkurat i balance over årene i overensstemmelse med den økonomiske målsætning om minimum 80 mio. kr. i gennemsnitlig likviditet. Med andre ord betyder det, at der

ikke er noget at stå imod med, såfremt kommuneaftalen falder ugunstigt ud eller der kommer et lokalt udgiftspres.

Såfremt der ønskes en proaktiv tilgang til imødegåelse af ovennævnte, må der afsættes midler i en buffer- og råderumspulje. Administrationen vil efter en samlet vurdering anbefale, at der afsættes 25 - 50 mio.kr. årligt.

Alt i alt skal der således findes årlig finansiering på 75 - 100 mio. kr. fra 2019, hvoraf 49,8 mio. kr. kan henføres til budgetlagte reduktionspuljer, samt 25 - 50 mio. kr. til buffer- og råderumspulje.

Jf. budgetforliget skal det undersøges, hvorvidt effektiviseringsprocenten på 0,35 pct. kan anvendes mere selektivt og målrettet, eller erstattes af en form for rammebudgettering, der sikrer en mere hensigtsmæssig udgiftsfordeling.

Det skal bemærkes, at såfremt den årlige effektiviseringsprocent på 0,35 ikke ønskes videreført betyder det manglende finansiering på 8,5 mio. kr. i 2019 stigende til 25,5 mio.kr. i 2021.

Direktionen anbefaler, at den nuværende effektiviseringsprocent fastholdes for perioden 2019-21, og evt. videreførelse til 2022 indgår i de politiske budgetdrøftelser i september måned.

2.3 Finansieringsmuligheder

Serviceeftersyn:
Økonomiudvalget har i forbindelse med udarbejdelse af budget 2018 besluttet, at der skal foretages et serviceeftersyn af udvalgte områder, og resultatet heraf skal foreligge i foråret 2018 og indgå i budgetlægningen for budget 2019.

Områderne er udvalgt med udgangspunkt i følgende kendetegn:

- Svendborg Kommune har relativ høje udgifter sammenlignet med andre kommuner
- områder med relative store budgetter
- områder, hvor kommunen har store handlemuligheder (serviceudgifter på bekostning af overførselsudgifter)

De udvalgte områder fremgår af nedenstående figur, hvor der for hvert område er angivet et provenu, såfremt kommunen nedbragte sit udgiftsniveau svarende til gennemsnittet af kommuner i Region Syddanmark opgjort på baggrund af regnskab 2016. Under hvert område er der vist eksempler på det højere udgiftsniveau.

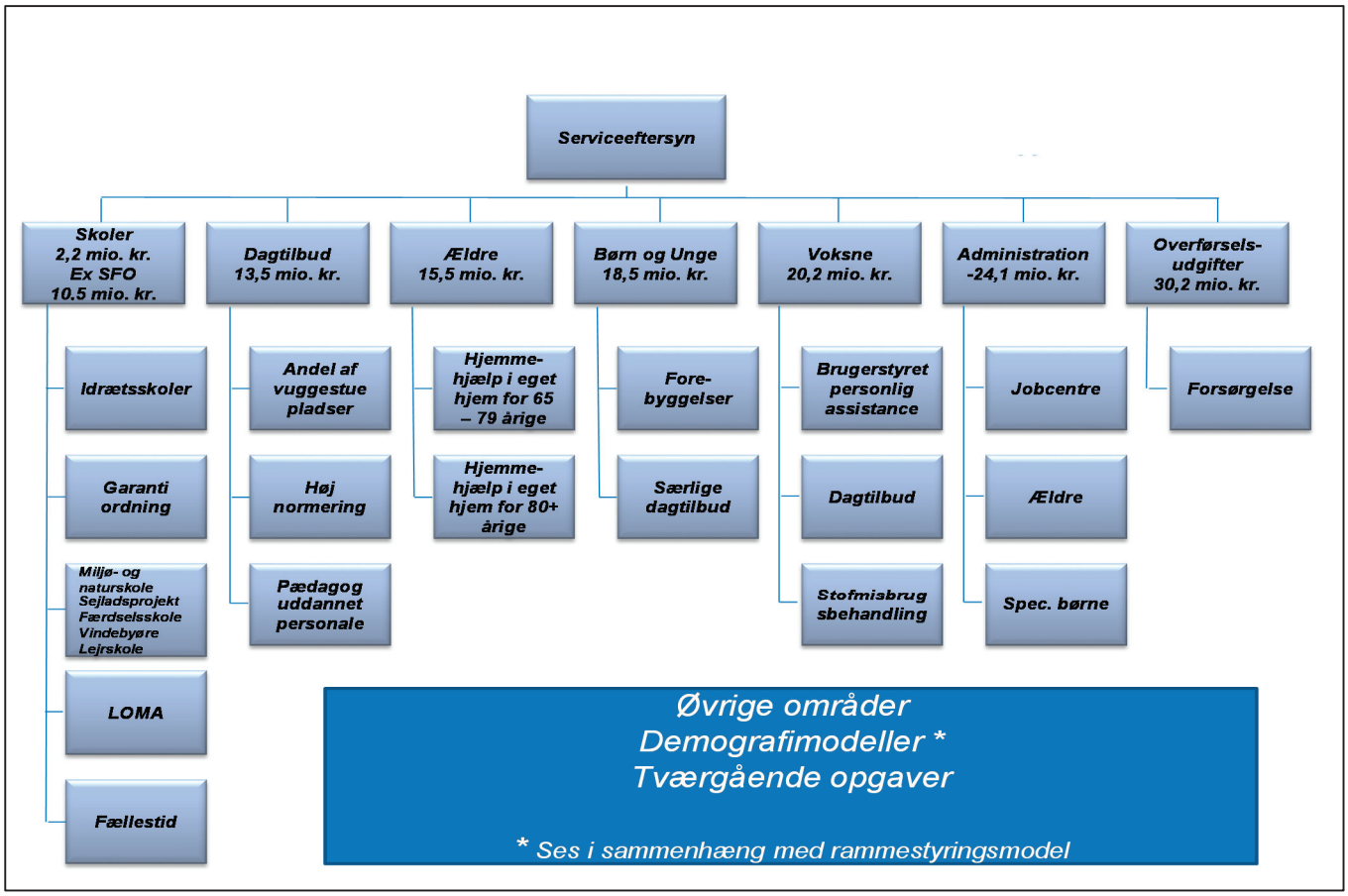

Vedr. voksenområdet er der estimeret et provenu på 20,2 mio. kr. I 2018 er der i lyset af tidligere analyse realiseret en besparelse på området på 2,7 mio. kr., som medregnes i det beregnede provenu for 2019, som herefter udgør 17,5 mio. kr.

Øvrige områder
Øvrige områder er områder, som ikke er omfattet af ovennævnte serviceeftersyn, og hvor kommunens udgiftsniveau ikke ligger højt sammenlignet med andre kommuner, men hvor der er mulighed for at reducere serviceniveauet.

Direktionen anbefaler, at der udarbejdes reduktionsforslag på 3 pct. af områdernes budget 2018, svarende til i alt 18,7 mio. kr., således at der udarbejdes forslag på alle opgaveområder i kommunens driftsbudget.

Demografimodeller:
I henhold til budgetforliget skal der udarbejdes forslag til en rammestyringsmodel, der kan indgå i de fremtidige overvejelser om budgetstyring, herunder at der ikke fremadrettet indarbejdes udgifter afledt af den demografiske udvikling uden politisk prioritering. I vedlagte bilag er der nærmere redegjort for de økonomiske konsekvenser, såfremt den automatiske demografiregulering afskaffes.

En umiddelbar model kunne være at "fastfryse" budget 2018, bortset fra skoleområdet pga. faldende demografi, hvor budgettet i overslagsårene "fastfryses". Det vil således bevirke, at der som udgangspunkt findes finansiering på 9,9 mio. kr. i 2019 stigende til 33,8 mio.kr. i 2021.

Konsekvenserne ved at fjerne demografien i budget 2019 beskrives i forbindelse med det samlede sparekatalog på det pågældende område. Fra 2020 vil udviklingen på områderne indgå på lige fod med eventuelt øvrige udvidelses- og reduktionsforslag.

Tværgående opgaver:
Tværgående opgaver indgår i fagudvalgenes reduktionsforslag. Endvidere indeholder forslagene effektiviseringer samt administrative reduktioner.

Samtidig udarbejdes centrale analyser vedr. nedenstående områder, hvor et eventuelt potentiale indgår i de respektive områders reduktionskataloger.

- Ledelse/mellemledere
  - Administrativ struktur
  - Administration på tværs
- Konsulenter, herunder Psykologisk bistand
- Sygefravær
- Udbud, herunder Konkurrenceudsættelse, Compliance og E-handel
- Digitalisering

Sammenfatning:
Alt i alt betyder det, at der udarbejdes et katalog for finansieringsmuligheder i størrelsesordenen 134 mio. kr., hvilket er noget større end det forventede finansieringsbehovet. Herved gives der bedre muligheder for at der kan foretages en tværgående politisk prioritering.

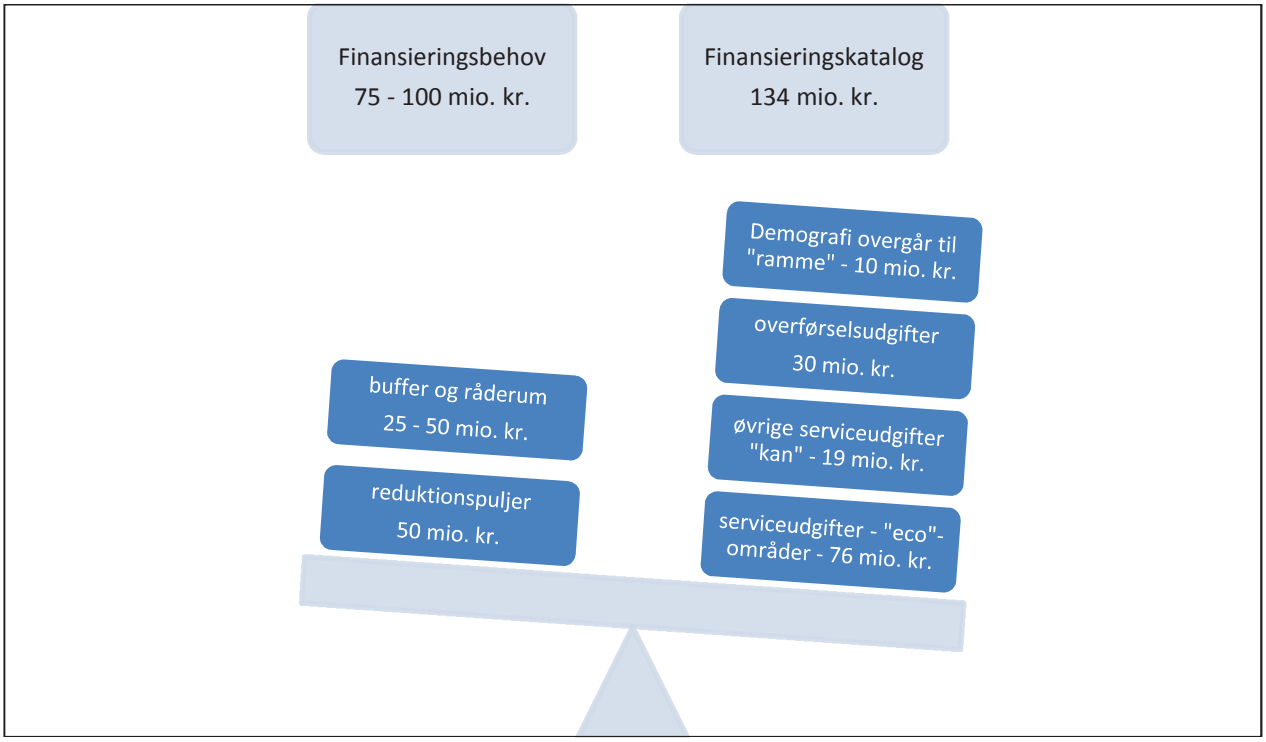

I vedlagte bilag er der givet et samlet overblik over reduktionsforslag fordelt på udvalg/politikområde og type.

3. Overordnet budgetproces

Den overordnede proces for budget 2019 har fokus på at understøtte Byrådets udfordringer og indsatser samt overholdelse af den økonomiske politik.

Processen for 2019 vil forløbe således:

Overordnet budgetproces:

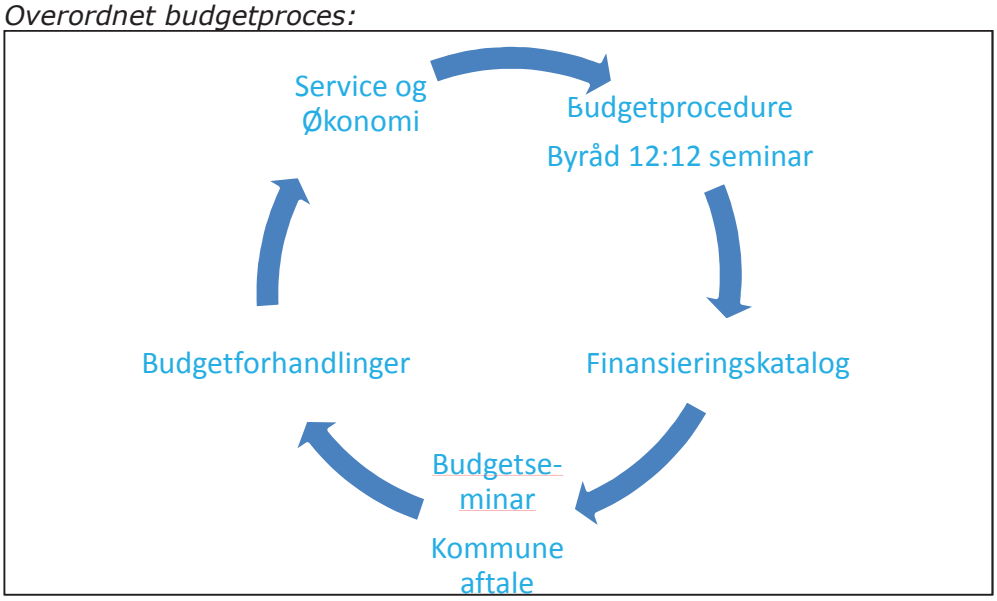

I vedlagte bilag er vist den overordnede tidsplan for udarbejdelse af budget 2019.

Det politiske arbejde

I januar måned 2018 fastlægges faserne for budgetarbejdet gennem vedtagelsen af budgetproceduren, herunder fastsættelse af ramme for budgetreduktion.

Den 15. og 16. marts 2018 afholdes 12-12 seminar, hvor byrådet drøfter udfordringer og indsatser for 2018 til 2021.

I foråret er fagudvalgenes arbejde koncentreret om udarbejdelse af reduktionsforslag, herunder høring af relevante interessenter. Sideløbende hermed drøfter fagudvalgene i lyset af resultatet af 12-12 seminaret politikker og handleplaner.

I april 2018 får Økonomiudvalget en foreløbig økonomisk status med udgangspunkt i regnskab 2017, foreløbige forventninger til regnskab 2018 jf. koncernrapport pr. 31 marts 2018, ny befolkningsprognose m.m.

I maj/juni 2018 foregår den tværgående prioritering og beslutning af konkrete reduktionsforslag med endelig beslutning i byrådet.

I juni 2017 indgås økonomiaftale mellem regeringen og KL, og de foreløbige økonomiske konsekvenser præsenteres for Byrådet på budgetseminaret den 26. juni.

Primo august foreligger en samlet økonomisk vurdering af økonomiaftalens konsekvenser for Svendborg Kommune, som drøftes på et eventuelt ekstraordinært møde i Økonomiudvalget.

Den 28. august 2018 afholdes budgetseminar for Byrådet, hvor Byrådet vil få en status på det økonomiske budgetgrundlag, en gennemgang af materialet til budgetmappen, samt Direktionens forslag til 1. behandling.

Opstarten på de politiske forhandlinger er planlagt til at finde sted den 19. september og de afsluttende forhandlinger er planlagt til at finde sted i weekenden 22. – 23. september 2018.

Når budgettet er vedtaget udarbejder fagudvalg bidrag til Service og Økonomi, der beskriver udvalgets område herunder en oversigt over udvalgets politikker og strategier med angivelse af indsatser/mål for de(t) kommende år. Bidraget forelægges fagudvalget i november, hvor fagudvalget samtidig fastlægger proces for udmøntning af budget og indsatser.

4. Anlægsbudget

Anlægsbudgettet har fokus på investeringer bl.a. gennem en målrettet satsning på udviklingen af Svendborg Havn bl.a. ved at gennemføre bolig- og erhvervsprojekter ved Jessens Mole, samt SIMAC som omdrejningspunkt i et maritimt kraftcenter på Nordre Kaj.

Som følge af manglende finansiering er der fra og med 2020 primært afsat midler til renovering og vedligeholdelse af kommunens bygninger, veje, havn m.m. I 2021 er kommunen værtsby for DGI's Landsstævne, og anlægsudgifter i forbindelse hermed forventes primært finansieret via eksterne midler.

Sidste års økonomiaftale mellem regeringen og KL fastlagde et anlægsloft på 17,0 mia. kr. i 2018, hvilket var 0,7 mia. kr. højere end i 2017. Anlægsloftet for 2019 fastlægges i forbindelse med økonomiaftalen mellem regeringen og KL, men det må forventes at anlægsrammen for 2019 fastholdes eller reduceres.

Nedenstående figur viser kommunens anlægsbudget 2018 – 2022 inkl. forventede anlægsoverførsler fra regnskab 2017 jf. koncernrapport pr. 30.9.2017.

Figur 5. Kommunens anlægsbudget 2018-2022. 1.000 kr.

1.000 kr.	Vedtaget Budget 2018	Forventede overførsler fra 2017 *foreløbigt regnskab 2017*	Forventet korrigeret budget 2018	Budget 2019	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022
Udgift	113.420	131.500	244.920	110.160	92.125	71.321	71.321
Indtægt	-26.675	-70.400	-97.075	-10.485	-5.000	-5.000	-5.000
Netto	**86.745**	**61.100**	**147.845**	**99.675**	**87.125**	**66.321**	**66.321**

Bemærk: De forventede overførsler til 2018 er ikke endelige!

Som det fremgår udgør bruttoanlægsbudgettet 113,4 mio. kr. i 2018. Hertil kommer anlægsoverførsler fra 2017, hvor der på baggrund af det foreløbige regnskab pr. 30.09.2017 forventes en overførsel til 2018 på brutto ca. 131,5 mio. kr.

Kommunen har de seneste år haft et stort bruttoanlægsbudget, som ikke har kunnet realiseres fuldt ud i budgetåret, bl.a. pga. væsentlige anlægsoverførsler mellem årene. Som følge heraf er der i den økonomiske politik fastlagt et mål om indførelse af realistiske anlægsbudgetter i kommunen. Ved et realistisk anlægsbudget forstås dels, hvad kommunen har råd til og dels, hvad det er muligt at realisere i det enkelte år.

Anlægsprocessen er i foråret derfor primært fokuseret på justeringer af det nuværende budget med det formål fortsat at danne et aktuelt og realistisk anlægsbudget, som kan danne udgangspunkt for de efterfølgende politiske drøftelser.

Administrationen udarbejder oplæg til et justeret, teknisk anlægsbudget, som forelægges Økonomiudvalget i april, og som efterfølgende indgår i budgetseminaret i juni måned.

Økonomiudvalgsmøde april 2018:

- Korrigeret anlægsbudget 2018 jf. koncernrapport pr. 31.3.2018
- Teknisk anlægsbudget 2019-22
- Status temaforslag til budget 2019

Byrådsseminar juni 2018:

- Kommuneaftale
- Præsentation af Økonomiudvalgets reviderede anlægsbudget for 2019 – 2022
- Udvalgte anlægstemaer gennemgås, herunder
    - Status udvikling Svendborg Havn
    - Arealeffektivisering og realisering af salgsbudgetter

Budgetseminar august 2018:

- Byrådet fremkommer med tilkendegivelser vedr. anlægsbudget 2019-2022.

5. Borgerinddragelse m.m.

5.1 Borgermøde

I de senere år har der været afholdt borgermøde i september via Facebook, hvilket også forventes at ske i år. Direktionen vil til Økonomiudvalgets møde den 19. juni 2018 udarbejde oplæg til form og indhold.

5.2 Høring

Ved udarbejdelse af besparelsesforslag skal fagudvalgene sikre, at der bliver tilrettelagt en høringsfase for de høringsberettige parter.

5.3 Høring af MED-Hovedudvalget

Pt. er det planlagt, at MED-Hovedudvalget inddrages således:

- Nærværende notat udsendes til udvalget efter godkendelse i Økonomiudvalget.
- Inddragelse ifm. reduktionsforslag i foråret 2018
- Udvalget deltager i orienteringsmødet i forbindelse med Byrådets møde den 26. juni 2018.
- Udvalget deltager i budgetseminariet den 28. august 2018.

Bilag 1: Tidsplan for budget 2019

Dato	Aktivitet
Medio januar	**Fagudvalg:** Orientering om fagudvalgets budget 2018 Orientering om proces for budget 2019
23. januar	**Økonomiudvalg:** Status på forslag og analyser. Budgetprocedure 2019 godkendes og samlet budgetreduktion besluttes
30. januar	Intro økonomi nyt Byråd
Primo februar	**Fagudvalg:** Fagudvalgets egen budgetproces
20 . Februar	**Økonomiudvalg:** Status samt drøftelse af eventuelle særlige indsatsområder til budget 2019
Ultimo februar	Frist for administrative reduktionsforslag
Primo marts	**Fagudvalg:** Status reduktionsforslag Drøftelse af politikker/strategier
20. marts	**Økonomiudvalg:** Status temaer – og reduktionsforslag
Primo april	**Fagudvalg:** Reduktionsforslag sendes i høring. Drøftelse af politikker/strategier
17. april	**Økonomiudvalg:** Økonomisk status: Regnskab 2017, koncernrapport 31.3.2018 m.m. Status reduktionsforslag
Medio april/ primo maj	Høring 3 uger
Medio maj	**Fagudvalg:** Opsamling høringssvar. Oversendes til ØKU.
22. maj	**Økonomiudvalg:** Status reduktionsforslag. Fremsendes til politisk forhandling.
23. maj – 3. juni	Politiske forhandlinger afsluttende med konkret forslag til udmøntning af finansieringsbehov. Delforliget offentliggøres på hjemmeside
Medio juni	Kommuneaftale foreligger
19. juni	**Økonomiudvalg:** Indstiller delforlig. Status budget 2019. Orientering om kommuneaftale. Program for budgetseminar 26. juni og 28. august samt borgermøde.
26. juni	**Byråd, direktion og MEDHovedudvalg -** *Budgetseminar:* Gennemgang af temaer og indsater + udvalgte anlægstemaer. Orientering om kommuneaftale. På byrådsmødet godkendes formelt delbudget, der indarbejdes i teknisk budget.

Dato	Aktivitet

Bilag 1: Tidsplan for budget 2019

7. august	**Økonomiudvalg –ekstraordinært møde:** Teknisk budget inkl. kommuneaftale og fremskrivning. Demografiberegning foreligger.
21. august	**Økonomiudvalg:** Budget 2019 – status. Budgetnotat drøftes. Fastlæggelse af proces for politiske budgetforhandlinger
24. august	Materiale til budgetseminar udsendes
28. august	**Byråd, direktion og MEDHovedudvalg** *Budgetseminar:* Økonomisk status, gennemgang af budgetmappen. Direktionens budgetforslag til 1. beh.
Ultimo august	Svar på ansøgning om lån og særtilskud
September	Borgermøde
11. september	**Økonomiudvalg:** Budgetforslag til 1. behandling
18. september	**Byråd:** Budgetforslag til 1. behandling
19. september	**Alle partier:** Opstart på politiske budgetforhandlinger
22. – 23. september	Politiske budgetforhandlinger
24. september	Frist for fremsendelse af ændringsforslag
2. oktober	**Økonomiudvalg:** 2. behandling
9. oktober	**Byråd:** 2. behandling
Primo november	**Fagudvalg:** Bidrag til Service og Økonomi godkendes
11. december:	**Økonomiudvalg:** Service og Økonomi godkendes Evaluering af budgetprocedure budget 2019 + 1. oplæg til budgetprocedure budget 2020

Bilag 1: Tidsplan for budget 2019

KL's tidsplan for budget- og regnskabssamarbejdet i 2018

I nedenstående er skitseret en foreløbig overordnet tidsplan for budget- og regnskabssamarbejdet i 2018.

Januar
 Kommunaløkonomisk Forum (11.-12. januar) med efterfølgende borgmestermøde

Februar
 Indberetning af prognosetal for regnskab 2017 til KL med frist den 26. februar

Marts
 Kommunalpolitisk Topmøde (8.-9. marts)

April
 Regionale fyraftensmøder med kommunalbestyrelsesmedlemmer (4., 5., 6. og 9. april)
 Indberetning af prognosetal for regnskab 2018 til KL med frist den 18. april
 Ø98-møde (20. april)
 K98-møde (24. april)

Maj
 Borgmestermøde (3. maj)
KL gennemfører som forberedelse til økonomiforhandlingerne spør-geskemaundersøgelser vedrørende emner, der kan forventes at blive centrale forhandlingstemaer

Juni
 Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde
 Forventet indgåelse af økonomiaftale for 2019
 Afholdelse af politiske orienteringsmøder
 Afholdelse af Aktuel Kommunaløkonomi

August
 Indberetning af prognosetal for budget 2019 og regnskab 2018 til KL med frist den 21. august
 Ø98-møde (24. august)
 K98-møde (27. august)
 Borgmestermøde (30. august)

September
 Fornyet indberetning af prognosetal for budget 2019 til KL med frist den 14. september
 K98-møde (18. september)
 Borgmestermøde (24. september)
 Dialog mellem KL og kommunerne om udviklingen i budgettallene frem mod den endelige budgetvedtagelse medio oktober

Oktober
 Fortsat dialog om budget 2019
 Repræsentantskabsmøde (31. september)

November
 Indberetning af prognosetal for regnskab 2018 til KL med frist den 8. november
 Ø98-møde (19. november)

December
 Efter behov følges det forventede regnskabsresultat for 2018 tæt

Bilag 2: Oversigt over reduktionsforslag til budget 2019

I alt 1.000 kr.	Budget 2018	ECO	Demografi	Øvrige områder
Serviceudgifter i alt	2.494.136	75.500	9.981	18.737
Overførselsudgifter i alt	1.155.152	30.200	0	0
Samlet	**3.649.288**	**105.700**	**9.981**	**18.737**

Service udgifter 1.000 kr.	Budget 2018	ECO	Demografi	Øvrige områder
Miljø- og Naturudvalget	**14.026**	**0**	**0**	**421**
Natur og Miljø	14.026			421

Service udgifter 1.000 kr.	Budget 2018	ECO	Demografi	Øvrige områder
Teknik- og Erhvervsudvalget	**282.881**	**0**	**0**	**8.486**
Center for Ejendomme og Teknisk Service	239.544	0	0	7.186
- Trafik og infrastruktur	*88.241*			
- Ejendomsservice	*113.292*			
- Kommunale ejendomme	*31.050*			
- Havne og færger	6.961			
Byg	5.498	0	0	165
- Byg	*5.498*			
Plan, erhverv og iværksætteri	37.840	0	0	1.135
- Plan	*11.909*			
- Erhverv og iværksætteri	*9.337*			
- Bosætning	*16.594*			

Service udgifter 1.000 kr.	Budget 2018	ECO	Demografi	Øvrige områder
Beskæftigelses- og Integrationsudvalget	**73.269**	**0**	**0**	**696**
Jobcenter og Borgerservice	73.269	0	0	696
- Borgerservice	*21.991*			
- Jobcenter (indgår under overførselsudgifter)	*51.278*			
- Øvrige serviceudgifter	*975*			
- Integrationsråd	*218*			

Service udgifter 1.000 kr.	Budget 2018	ECO	Demografi	Øvrige områder
Børne- og Ungeudvalget	**954.771**	**42.500**	**835**	**0**
Skoleområdet	512.423	10.500		
- Skoler	*456.244*			
- PPR	*67.824*			
- Rammeinstitutioner	*-11.646*			
Dagtilbud	227.180	13.500	835	
Familie og uddannelse	215.168	18.500		
- Familie	*152.221*			
- Specialundervisning for voksne	*21.726*			
- Ungdommens Uddannelsesvejledning	*10.676*			
- Specialinstitutioner	*8.881*			
- Rammeinstitutioner	*-6.582*			
- Administration	*28.245*			

Service udgifter 1.000 kr.	Budget 2018	ECO	Demografi	Øvrige områder
Kultur- og Fritidsudvalget	**76.952**	**0**	**0**	**2.309**
Kultur og Fritid	40.010	0	0	1.200
- Kultur	*20.219*			
- Folkeoplysning og fritidsaktiviteter	*19.191*			
- Landsstævne	*600*			
Undervisnings- og Kulturinstitutioner	36.943	0	0	1.108
- Bibliotek	*24.227*			
- Musikskolen	*5.937*			
Ungdomsskole	*6.779*			

Bilag 2: Oversigt over reduktionsforslag til budget 2019

Service udgifter 1.000 kr.	Budget 2018	ECO	Demografi	Øvrige områder
Social- og Sundhedsudvalget	**947.646**	**33.000**	**9.146**	**2.488**
Ældreområdet	559.872	15.500	3.646	0
- Myndighedsafdeling	*216.898*			
- Hjemmepleje Øst	*21.480*			
- Hjemmepleje Vest	*26.109*			
- Plejecenter Øst - Takstinstitutioner	*126.483*			
- Plejecenter Vest - Takstinstitutioner	*138.608*			
- Selvejende plejecentre - Takstinstitutioner	*30.295*			
Socialområdet	304.856	17.500	5.500	0
- Social Myndighedsafdeling	*301.901*			
- Døgntilbud	*3.076*			
- Dagtilbud	*23.275*			
- Rammeinstitutioner	*-23.395*			
Sundhedsfremme og forebyggelse	82.918			*2.488*

Service udgifter 1.000 kr.	Budget 2018	ECO	Demografi	Øvrige områder
Økonomiudvalget	**144.591**	**0**	**0**	**4.338**
Administration	83.153			
IT	52.099			
Beredskab og indsatsledelse	9.338			

Overførselsudgifter 1.000 kr.	Budget 2018	ECO	Demografi	Øvrige områder
Overførselsudgifiter i alt	**1.155.152**	**30.200**	**0**	**0**
Teknik- og Erhvervsudvalget	**-9.578**			
Center for Ejendomme og Teknisk Service	-9.578			
Ejendomsservice	*1.710*			
Kommunale ejendomme	*-11.287*			
Beskæftigelses- og Integrationsudvalget	**921.224**	**30.200**		
Beskæftigelsesindsats	30.268			
Sociale ydelser	392.858			
Integration	33.630			
Forsikrede ledige	120.624			
Førtidspension	273.341			
Boligsikring, boligydelse og personlige tillæg	70.502			
Børne- og Ungeudvalget	**5.045**			
Familie og uddannelse	5.045			
- Familieafdelingen	*4.013*			
- Ungdommens Uddannelsesvejledning	*1.032*			
Social- og Sundhedsudvalget	**219.722**			
Socialområdet - Socialfagligt Center	-5.277			
Sundhedsfremme og forebyggelse	225.000			
Økonomiudvalget	**18.739**			
Seniorjob	18.739			

Bilag 3: Baggrundsnotat til budgetprocedure 2019

1. Oplæg rammebudgettering

Citat fra budgetforlig:
"Med henblik på at sikre en bedre langsigtet balance, er forligsparterne herudover enige om, at der i løbet af efteråret skal udarbejdes forslag til en rammestyringsmodel, der kan indgå i de fremtidige overvejelser om budgetstyring. Behovet for en ændret styringsmodel skal ses i sammenhæng med, at den nuværende fremskrivningsmodel har betydet en markant budgetglidning i løbet af de senere år."

Baggrund:
I forbindelse med udarbejdelse af budget 2018 har Økonomiudvalget fået forelagt en oversigt over indarbejdede mer- eller mindreudgifter i perioden 2013-2017 vedr. demografi, mængdeudvikling og uomgængelige udgifter.

Oversigten viste jf. nedenstående tabel, at der hvert år indarbejdes betydelige udgifter i det tekniske budget, som præsenteres for politikerne på budgetseminaret i juni/august måned.

Indarbejdede udgifter til uomgængelige, mængdeudvikling og demografi								
Mio. kr	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Uomgængelige	7,1	16,8	27,6	41,5	52,2	52,6	50,9	50,9
Demografi	-1,7	-2,7	-10,5	-17,3	-11,7	-9,6	-10,6	-11,3
Mængdeudvikling	3,6	7,4	10,0	22,9	38,1	42,4	45,6	45,6
I alt	**9,0**	**21,5**	**27,1**	**47,1**	**78,6**	**85,4**	**85,9**	**85,2**

Udgifterne er indarbejdet uden umiddelbar tilhørende finansiering, hvorved der på forhånd har været skabt et finansieringsbehov forud for de politiske budgetforhandlinger, samt at udgifterne ikke er prioriteret samtidig med de forslag, som indgik i de politiske prioriteringer i september måned. Som følge heraf er der fra politisk side efterspurgt en tilpasning af kommunens nuværende budgetmodel.

Rammestyringsmodel - kort:
Rammebudgetteringsmodellen er kendetegnet ved, at det samlede budget opstilles ud fra den økonomiske formåen i kommunen – "hvad har vi råd til". Økonomiudvalget er ansvarlig for kommunens samlede budget (ramme), mens fagudvalgene er ansvarlige for deres egen ramme.

Fagudvalgene har stor handlefrihed inden for deres egen ramme, men *under forudsætning* af at rammen ikke overskrides. Dette gælder dels ved udarbejdelse af næste års budget, og dels ved den efterfølgende budgetopfølgning, hvor budgetoverholdelse af rammen er en vigtig forudsætning.

Økonomiudvalget skal ikke gå i detaljer med udvalgenes forslag, men kan koncentrere sig om at skabe balance i kommunens samlede økonomi bl.a. på baggrund af fagudvalgenes forslag til udvidelses- og reduktionsforslag.

Rammebudgettering kræver, at Økonomiudvalget sikrer, at der ikke sker en utilsigtet udgiftsglidning i budgetlægnings- og budgetopfølgningsfasen.

En svaghed ved rammebudgettering er, at det er vanskeligt af omfordele ressourcerne mellem fagudvalgene. Dette kan delvis imødekommes ved, at der sikres et råderum allerede fra budgetlægningens start, f.eks. ved en reduceret rammeudmelding i foråret.

I overensstemmelse med de politiske tilkendegivelser anbefales det, at udgifter vedrørende demografi, mængeudvikling og uomgængelige ikke indarbejdes i det tekniske budget. Nedenstående tabel viser de udgifter, som er indarbejdet med udgangspunkt i budget 2018.

Bilag 3: Baggrundsnotat til budgetprocedure 2019

Demografi: 2018 lig basisår	**2019**	**2020**	**2021**
Skoleområdet	-4.285	-7.081	-14.055
Dagtilbud	835	2.702	6.387
Ældreområdet	3.132	6.691	10.548
Hjælpemiddelområdet	514	990	1.467
I alt	**196**	**3.302**	**4.347**
Mængdeudvikling: 2018 lig basisår	**2019**	**2020**	**2021**
Fra barn til voksen - Børn og Unge	0	0	0
Fra barn til voksen - Socialområdet	5.500	9.600	15.400
I alt	**5.500**	**9.600**	**15.400**
I alt - samlet ændring fra 2018	**5.696**	**12.902**	**19.747**
I alt - samlet ændring fra 2018 ekskl. Skoleområdet	**9.981**	**19.983**	**33.802**

En umiddelbar model kunne være at ”fastfryse” budget 2018, bortset fra skoleområdet pga. faldende demografi, hvor budgettet i overslagsårene ”fastfryses”. Det vil således bevirke, at der som udgangspunkt tilføres buffer-og råderumspuljen 9,9 mio. kr. i 2019 stigende til 33,8 mio. kr. i 2021.

Konsekvenserne ved at fjerne demografien i budget 2019 beskrives i forbindelse med det samlede sparekatalog på det pågældende område. Fra 2020 vil udviklingen på områderne indgå på lige fod med andre budgetområder i kommunen evt. indgå som udvidelses- og reduktionsforslag.